

28 פברואר 2024

לכבוד :

יואב קיש שר החינוך משרד החינוך	יואב בר ראש שירות הביטחון הכללי משרד ראש הממשלה	עו"ד גלי בהרב-מיארה היועצת המשפטית לממשלה משרד המשפטים
עו"ד לירון ספרד ממונה ייעוץ משפטי משרד החינוך	ח"כ יוסף טייב יו"ר ועדת החינוך, התרבות והספורט בכנסת	היועץ המשפטי לשב"כ משרד ראש הממשלה

(כולם באמצעות הדוא"ל)

הנדון: העברת רשימת עובדי הוראה ממשד החינוך לשירות הביטחון הכללי במסגרת דיונים בהצעת חוק איסור העסקת עובדי הוראה ושליטת תקציב ממוסדות חינוך עקב הזדהות עם מעשה טרור או עם ארגון טרור (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024

מדיון בוועדת החינוך של הכנסת מיום 14.2.2024 עולה כי במסגרת הדיונים בהצעת החוק שבנדון בוצעה "בדיקה" שכללה העברת פריטים מזהים של כל המורים/ות בישראל (כ-265,000 במספר) ממשד החינוך לשירות הביטחון הכללי, כדי לבצע הצלבה עם מאגרי השב"כ ועיבוד של המידע, ולבחון מקרים בהם עלה חיווי של השב"כ בנוגע לאנשים מהרשימה.

על פניו, העברת פרטי המאגר בוצעה ללא סמכות מתאימה בחוק, ולדברי היועצת המשפטית לוועדת החינוך הדבר נעשה באישור היועצת המשפטית לממשלה. אנו מבקשים לקבל את התייחסותכם לשאלת הסמכות, למהות המידע שהועבר, לטיב המידע שנוצר בהצלבה הנ"ל. כל עוד שאלת הסמכות לא מתבררת עד תום, אנו סבורים שיש להימנע מהעברות מידע נוספות, ולחדול משימוש במידע שכבר הועבר, ובתוצרי ההצלבה והעיבוד.
נפרט.

רקע

1. בפני ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת (להלן: **ועדת החינוך או הוועדה**) מונחת הצעת חוק פרטית בדבר איסור העסקת עובדי הוראה ושליטת תקציב ממוסדות חינוך עקב הזדהות עם מעשה טרור או עם ארגון טרור (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024.¹ תכלית החוק המוצע, כמבואר בדברי ההסבר, היא צמצום התופעה (הנטענת) של גילויי הזדהות או תמיכה עם מעשי טרור מצד עובדי הוראה ומנהלי בתי ספר. לשם כך, מבקשים מציעי החוק ליצור מסלולים מינהליים שיאפשרו, בין היתר, פיטורים של

¹ הצעות חוק הכנסת – 988, י"ט בשבט התשפ"ד, 29.1.2024, עמ' 30

מורים/ות בהליך מהיר ומובחן מההליך המשמעותי הרגיל. כדי לאפשר זאת, מבקשים יוזמי החוק (בפרט ח"כ עמית הלוי) לעגן בחוק מנגנונים לביצוע בדיקות ביטחוניות על ידי שירות הביטחון הכללי לכלל אוכלוסיית המורים. הממשלה ושירות הביטחון הכללי מתנגדים לכך (ראו בעמ' 4 לנוסח לדיון בוועדה לקראת קריאה שנייה ושלישית).

2. עניינה של פנייה זו בהליכי בדיקה שהתקיימו במקביל לדיונים בהצעת החוק. מדיוני הוועדה עולה, כי לאור התנגדות השב"כ ומשרד המשפטים לעריכת אבחון גורף לכלל המורים/ות ועובדי/ות ההוראה, התעורר רצון להמחיש את הצורך בנחיצות סעיפי החוק המוצע שמתייחסים לאבחון גורף שכזה.² כמו כן עלו שאלות לגבי עלויות הבדיקה.³ לשם מתן מענה לשתי הסוגיות הללו הוצע לערוך בדיקת "מאץ" (match), קרי, הצלבה בין נתונים ממשרד החינוך לנתונים מהשב"כ.⁴ להליך זה נקרא להלן: "בדיקת ההצלבה".

3. כעולה מדיוני הוועדה, הועלתה שאלה לגבי עצם הסמכות לביצוע בדיקת ההצלבה בשלב זה, ולעיתים הועלו שאלות לגבי קבלת האישור הנדרש לביצוע, כאשר בדיונים נאמר מספר פעמים שהאישור הנדרש הוא של היועצת המשפטית לממשלה.⁵

4. בדיון (גלוי) ביום 14.2.2024 צוין מפורשות לראשונה שכבר בוצעה בפועל בדיקת ההצלבה, ושהיא בוצעה לגבי כלל המורים בישראל. מהדיון עולה כי הבדיקה כללה העברת רשימה ובה (לכל הפחות) מספרי תעודות זהות של כל המורים/ות בארץ (כ-265,000 איש) ממשרד החינוך לשב"כ,⁶ ורשימה זו הוצלבה מול מאגרי המידע של השב"כ ונבדקו באילו מקרים מהרשימה קיים חיווי של השב"כ. נעיר כבר: העברת כלל המידע איננו בדיקה – היא הדבר עצמו. בדיונים הגלויים בוועדה לא נדונו מפורשות שאלות של מספר החיוויים שאותרו במהלך הפעולה, פילוחם לפי סוגים שונים, והאם נערך אבחון מעמיק יותר לגבי מקרים אלו ומה תוצאתו. כמו כן לא ברור אם ננקטו צעדים כלשהם בעקבות הצלבת המידע ועיבודו.

שאלת הסמכות וסוגיות נלוות

5. כעולה מהאמור לעיל, חברי כנסת ביקשו שתתבצע בדיקת ההצלבה, במסגרת דיונים בחוק שטרם נחקק, וטרם הוסדרה הסמכות לערוך בדיקות שב"כ גורפות למורות ומורים. יתרה מכך, הגורמים המקצועיים (ובכללם השב"כ) התנגדו בדיונים לעריכת בדיקה כזו. עוד עולה מקיבוץ הדברים בוועדה, שהגורם אשר אישר את קיום הבדיקה בעת הזו, היא היועצת המשפטית לממשלה. שאלת הסמכות לביצוע הבדיקה הועלתה במפורש על ידי גב' יפה בן-דוד, יו"ר הסתדרות המורים, והתקיימו חילופי הדברים הבאים:⁷

יפה בן דוד: אני רוצה לשאול רק שאלה, מי הסמכות שנתנה להעביר 265,000 תעודות זהות לשב"כ, כשיועצים משפטיים - - -

² ראו עמ' 22 לפרוטוקול מס' 80 מה-4.7.2023; עמ' 10, 30, 33 לפרוטוקול מס' 90 מיום 18.7.2023.
³ ראו עמ' 21 לפרוטוקול מס' 80 מה-4.7.2023; עמ' 6 לפרוטוקול מס' 90 מיום 18.7.2023; עמ' 46 לפרוטוקול מס' 145 מיום 23.1.2024.
⁴ ראו תיאור של חבר הכנסת עמית הלוי בעמ' 26 לפרוטוקול מס' 154 מיום 6.2.2024.
⁵ עמוד 30, 34 לפרוטוקול מס' 90 מיום 18.7.2023; עמ' 22 לפרוטוקול מס' 139 מיום 16.1.2024 (שם נאמר שמשרד המשפטים מעוניין להעלות את הדברים בפני היועצת המשפטית לממשלה); עמ' 46-47 לפרוטוקול מס' 145 מיום 23.1.2024 (שם נאמר שהייעוץ המשפטי לממשלה נדרש לחוות דעתו לגבי אבטחת תעודות הזהות שיועברו ויו"ר הוועדה מביע ציפייה שאישור הייעוץ המשפטי לביצוע הבדיקה הראשונית יתקבל לפני הקריאה השנייה והשלישית); עמ' 43 לפרוטוקול מס' 162 מיום 14.2.2024 (שם הלין חבר הכנסת עמית הלוי על משך ההמתנה והצורך לקבל אישור לביצוע הבדיקה ובתשובה עונה לו היועצת המשפטית לוועדה, עו"ד לאמעני רכלבסקי, ש"זה לא דבר פשוט, להעביר את כל ה-").
⁶ ראו דברי היועצת המשפטית לוועדה, עו"ד לאמעני רכלבסקי, בעמ' 45 לפרוטוקול מס' 162 מיום 14.2.2024: "אנחנו לא מסתירים, זה על השולחן, שהועברו לשב"כ רשימה של 265,000 מורים במדינת ישראל, זה לא סוד, זה נאמר".
⁷ שם, עמ' 54.

עמית הלוי (הליכוד) : החוק.

יפה בן דוד : אני לא ראיתי חוק כזה.

נירה לאמעני רכלבסקי : לא, זה באישור היועצת המשפטית לממשלה.

6. מהאמור בדיוני הוועדה, לא הובהר לדעתנו כראוי, מהו **מקור הסמכות** לדעת היועצת המשפטית לממשלה, להעברת מאגר עם פרטי כלל המורים/ות בישראל ממשרד החינוך לשב"כ. יודגש, כי צורך לקיום בדיקה מקדמית לשם בירור היתכנות יישום החוק או עלויותיו, אינו מקים סמכות להעברת המידע ולפגיעה בפרטיות הנובעת ממנה.⁸ עוד נזכיר כי פרק ד לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 אמנם עוסק בהעברת מידע בין גופים ציבוריים, אולם הוא אך מתווה את הכללים לגבי אופן העברת המידע, ואינו מקנה סמכות כשלעצמה. את הסמכות להעביר מידע, לקבלו, ולעבדו באופנים שונים יש לאתר בחקיקה מסמיכה אחרת, וחקיקה מסמיכה זו צריכה להיות מפורשת, בשל פגיעתה בזכות היסוד החוקתית לפרטיות. נעיר כי איננו מוצאים סמכות כזו בחקיקה הרלוונטית.

7. בהתאם, נבקש שתבהירו **מהו מקור הסמכות המפורש לדעת היועצת המשפטית לממשלה להעברת המידע מהמאגר**, ונבקש כי התשובה תכלול התייחסות להיבטים הבאים :

7.1. כיצד העברת המידע היא בגדר הסמכויות והתפקידים של משרד החינוך ;

7.2. כיצד העברת המידע היא בגדר הסמכויות והתפקידים של השב"כ ;

7.3. מה האמצעים שנקטו לצמצום הפגיעה בזכות היסוד החוקתית לפרטיות, לפי הוראת דרישת המידתיות שמעוגנת בסעיף 8 לחוק יסוד : כבוד האדם וחירותו?

7.3.1. באופן ספציפי : האם, בעת מתן האישור להעביר רשימה שכללה לכל הפחות מספרי תעודות זהות, הובאה בחשבון עמדת הרשות להגנת הפרטיות לפיה מספר תעודות זהות הוא "מידע" לפי חוק הגנת הפרטיות וחלות עליו הוראות פרק ב לחוק הגנת הפרטיות?⁹ יצוין כי עמדה זו נטועה בפסיקת בית המשפט העליון.¹⁰

7.3.2. האם בעת מתן האישור ניתנה הדעת לעקרון צמידות המטרה,¹¹ בשים לב לפער המובהק שקיים בין מטרות מאגר עובדי ההוראה לעיבוד המידע שבוצע במקרה זה?

7.3.3. בהמשך לכך, האם הובאה בחשבון עמדת ארגוני העובדים היציגים לעניין העברת מידע על העובדים? (לסוגיית הפרטיות בהקשר של יחסי עבודה קיבוציים ולנוהג המדינה שלא לקבל החלטות הנוגעות לפרטיות העובדים עד לקבלת עמדת הארגון היציג, השוו ס"ק (אזורי ת"א) 19-06-2994 **הסתדרות העובדים הכללית הסתדרות עובדי המדינה - מדינת ישראל** (נבו) (08.10.2020).

⁸ רע"א 2558/16 פלונית נ' קצין התגמולים – משרד הביטחון (נבו), (5.11.2017) סי' 58-62.

⁹ הרשות להגנת הפרטיות, **גילוי דעת בנושא איסוף מספרי תעודות זהות וצילום תעודות זהות**, 14.7.2023, עמ' 2.

¹⁰ בג"ץ 6824/07 מנאע נ' רשות המיסים (נבו) (20.12.2010) פסקה 37.

¹¹ סעיפים 8(9), 8(ב) לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981.

8. מעבר לכך, נבקש לקבל מענה לשאלות הבאות:

8.1. האם בטרם העברת המידע התקיים במשרד החינוך דיון בוועדה להעברת מידע לפי פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות ובהתאם להוראות פרק ג' לתקנות הגנת הפרטיות (תנאי החזקת מידע ושמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), תשמ"ו-1986? אם כן, נבקש לקבל את הטפסים שנערכו בהתאם לתקנות (טופס בקשה לקבלת מידע וטופס הסכמה להעברת מידע).

8.2. האם הועבר מידע מעבר למספרי תעודות זהות? אם כן, איזה?

8.3. האם ניתנו הוראות מפורשות בשב"כ להשמיד את הרשימה לאחר ביצוע הבדיקה?

8.4. האם נשמר אצל השב"כ ו/או אצל משרד החינוך מידע לגבי מורים שעלה בעניינם חיווי (קרי, התרחש אותו "מאָץ" אליו מתייחס חה"כ הלוי)? האם ננקטו צעדים אופרטיביים כלשהם בעקבות הבדיקה?

9. נדגיש: העברת מידע שנוצר למטרה אחת, למטרה אחרת, ללא הסכמה מדעת של נושאי המידע, עיבודו של המידע, ושימושים במידע ובתוצרי העיבוד, פוגעים בזכות היסוד לפרטיות של 265,000 נושאי המידע. פגיעה כזו מותרת רק לפי הסדר המסגרת שבחוק הגנת הפרטיות, שמפנה אותנו לאתר סמכויות ברורות בחקיקה המסמיכה אחרת, ובכל הכבוד, לא מצאנו היכן יש ליועצת המשפטית לממשלה סמכות להתגבר על הוראות חוק הגנת הפרטיות וחוק היסוד בכלל.

10. בהתאם, לעמדתנו, עד להבהרת מקור הסמכות המפורש הדרוש והמתאים, אין לקיים העברות מידע נוספות, אין לבצע עיבודים נוספים על המידע שכבר הועבר, ואין להשתמש שימוש כלשהו במידע שהועבר והופק בעת ביצוע ההצלבה והעיבודים – לא אצל הגוף המעביר (משרד החינוך) ולא אצל הגוף המקבל והמעבד (השב"כ).

11. נודה להתייחסותכם בהקדם,

בברכה,

עו"ד נועה דיאמונד, מנחה קלינית

פרופ' מיכאל בירנהק, מנחה אקדמי

הקליניקה לפרטיות בשיתוף מרכז הנשיא מאיר שמגר למשפט דיגיטלי,
הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, אוניברסיטת תל אביב

פנייה זו נכתבה יחד עם גב' אלה שרק ומר אסף ניאזוב, סטודנטים בקליניקה לפרטיות

העתקים:

עו"ד נירה לאמעי רכלבסקי, יועצת משפטית לוועדת החינוך, התרבות והספורט בכנסת
עו"ד לירון בנית ששון, מחלקת ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
עו"ד מיכל לייסר, מנהלת המחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה
עו"ד גלעד סממה, ראש הרשות להגנת הפרטיות
ח"כ עמית הלוי
גב' יפה בן דוד, מזכ"לית הסתדרות המורים